

Rezolucja Europejskiego Komitetu Regionów – Konferencja COP26 oraz globalne i lokalne sojusze na rzecz działań w dziedzinie klimatu

(2022/C 61/02)

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

1. Jest głęboko zaniepokojony ustaleniami przedstawionymi w ostatnim sprawozdaniu IPCC w sprawie zmiany klimatu z 2021 r. pt. *Climate Change 2021 – The Physical Science Basis* [„Zmiana klimatu 2021: podstawy fizyczne”] ⁽¹⁾, w którym potwierdzono pilną potrzebę wprowadzenia skutecznych i kompleksowych strategii służących osiągnięciu celu porozumienia paryskiego, czyli ograniczeniu globalnego ocieplenia do znacznie poniżej 2 °C, najlepiej do 1,5 °C, w porównaniu z poziomami sprzed epoki przemysłowej, aby przeciwdziałać zmianie klimatu, łagodzić ją oraz przystosować się do niej.
2. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne wdrażają 70 % środków na rzecz łagodzenia zmiany klimatu, 90 % strategii na rzecz przystosowania się do zmiany klimatu i 65 % celów zrównoważonego rozwoju oraz realizują jedną trzecią wydatków publicznych i dwie trzecie inwestycji publicznych w UE. W związku z tym znajdują się one na pierwszej linii przeciwdziałania skutkom zmiany klimatu na poziomie lokalnym i regionalnym oraz zwiększania odporności ich terytoriów na wyzwania klimatyczne.
3. Przypomina, że w porozumieniu paryskim uznano istotną rolę wielopoziomowego zarządzania strategiami w dziedzinie klimatu oraz potrzebę współpracy z regionami, miastami i podmiotami niepaństwowymi. Wzywa do pełnego wdrożenia tej zasady na wszystkich poziomach sprawowania rządów w celu rozwinięcia synergii i zlikwidowania istniejących luk między krajowymi, regionalnymi i lokalnymi strategiami politycznymi w zakresie zmiany klimatu. Podkreśla, że rola władz lokalnych i regionalnych stała się silniejsza w międzynarodowych negocjacjach i inicjatywach dotyczących zmiany klimatu, i z zadowoleniem przyjmuje istniejące inicjatywy sieci władz lokalnych i regionalnych oraz ich wkład w utworzoną przez Ramową Konwencję Narodów Zjednoczonych w Sprawie Zmian Klimatu (UNFCCC) platformę podmiotów niepaństwowych działających na rzecz klimatu (Non-State Actor Zone for Climate Action – NAZCA). Podkreśla kluczową rolę władz lokalnych i gmin w łączeniu tych głosów na całym świecie i nieustannym wzmocnianiu światowej sieci władz szczebla niższego niż krajowy, które chcą przeciwdziałać zmianie klimatu.
4. Uważa, że zwiększenie udziału istotnych politycznie, wybieranych demokratycznie podmiotów niepaństwowych, takich jak będące najbliżej obywateli władze lokalne i regionalne, w globalnym zarządzaniu w zakresie klimatu jest kluczowym warunkiem osiągnięcia globalnych celów klimatycznych. Dlatego niezbędne jest, by ramy regulacyjne UNFCCC usankcjonowały tę formę zarządzania oddolnego poprzez formalne uznanie jego roli w procesie decyzyjnym.
5. Podkreśla kluczową rolę KR-u jako instytucjonalnego przedstawiciela ponad miliona przywódców lokalnych i regionalnych oraz nadrzędnej sieci. Uważa, że tę wyjątkową pozycję należy wykorzystać, aby KR mógł wzmocnić swoją rolę w globalnym zarządzaniu w dziedzinie klimatu. Wzywa zatem UNFCCC do ustanowienia protokołu ustaleń z Europejskim Komitetem Regionów jako instytucjonalnym przedstawicielem europejskich miast i regionów, koncentrującym się w szczególności na łagodzeniu zmiany klimatu i przystosowywaniu się do niej w sektorach, w których zarządzanie obejmuje już w znacznym stopniu władze lokalne i regionalne, takich jak podaż energii i popyt na nią, mobilność i transport, rolnictwo, gospodarowanie odpadami, urbanistyka i budownictwo oraz zarządzanie ryzykiem powodziowym.
6. Podkreśla, że bieżące działania i zobowiązania regionów i miast powinny odgrywać istotną rolę w przygotowaniach do konferencji COP26 UNFCCC w Glasgow i zyskać oficjalną widoczność podczas tej konferencji. Wzywa zatem UNFCCC do współpracy z KR-em i innymi odpowiednimi partnerami z władz lokalnych i gminnych w celu formalnego uznania wkładu władz szczebla niższego niż krajowy (tj. wkładów ustalonych na szczeblu regionalnym i lokalnym), aby wzorując się na deklaracji z Edynburga w sprawie różnorodności biologicznej, formalnie uznały, monitorowały i zachęcały miasta, samorządy lokalne i regiony na całym świecie do redukcji emisji gazów cieplarnianych.
7. Wzywa brytyjską prezydentkę COP26 do dopilnowania, by planowane środki sanitarne dotyczące COVID-19 umożliwiły podmiotom niepaństwowym odgrywanie aktywnej roli w pracach COP26 w Glasgow. W związku z tym wzywa Komisję Europejską do zapewnienia wystarczającego udziału i zaangażowania delegacji KR-u jako członka delegacji UE na COP26. Ponawia swoje zobowiązanie do współpracy z delegacją PE.

⁽¹⁾ Pełne sprawozdanie dostępne jest pod adresem: https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/report/IPCC_AR6_WGI_Full_Report.pdf.

8. Podkreśla, że ambitny cel Europejskiego Zielonego Ładu, jakim jest uczynienie z Europy pierwszego kontynentu neutralnego dla klimatu do 2050 r., ma zastosowanie wewnętrznie poprzez włączenie kryteriów zrównoważonego rozwoju do wszystkich strategii politycznych UE przy jednoczesnym wyznaczaniu tempa zmian na szczeblu globalnym. Podkreśla, że Europejski Zielony Ład i regionalne inicjatywy w ramach Zielonego Ładu powinny być instrumentami umożliwiającymi osiągnięcie celów porozumienia paryskiego, pełne wdrożenie Agendy ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 i celów zrównoważonego rozwoju oraz wniesienie przez UE ambitnego wkładu w globalne ramy różnorodności biologicznej na okres po 2020 r., o których zadecyduje Konferencja Stron Konwencja ONZ o różnorodności biologicznej COP15⁽²⁾. Jednocześnie z osiągnięciem neutralności klimatycznej Europejski Zielony Ład powinien być opłacalny ekonomicznie i nie powinien nakładać dużych obciążeń i kosztów na konsumentów i przedsiębiorstwa.

9. Jest głęboko przekonany, że UNFCCC COP26 stanowi okazję do spojrzenia w przyszłość i przygotowania gruntu pod ambitną globalną agendę do 2050 r., uzupełniając podejście przyjęte w ramach celów zrównoważonego rozwoju porozumieniem paryskim. Ponieważ Europejski Zielony Ład uwzględnia już powiązania systemowe z wieloma istotnymi obszarami polityki, może on – jeżeli zostanie właściwie wdrożony – inspirować i motywować do stworzenia globalnego zielonego ładu.

10. Wzywa strony UNFCCC do włączenia do przepisów dotyczących globalnej oceny sytuacji zobowiązania stron do konsultowania się z władzami lokalnymi i regionalnymi i angażowania ich na etapie przygotowywania wniosków. W szczególności wzywa strony do zaangażowania szczebla niższego niż krajowy w przegląd ich wkładów ustalonych na poziomie krajowym przed posiedzeniami COP poprzez utworzenie systemu dialogów w obrębie poszczególnych krajów.

11. Podkreśla, jak ważne jest, by UE przewodziła globalnym rozmowom w ramach ambitnej i integracyjnej polityki klimatycznej, dlatego uznaje europejskie prawo o klimacie za wyraźny sygnał i zobowiązanie, które stawia Unię w czołówce działań w dziedzinie klimatu. W związku z tym wzywa również do tego, by ambicje klimatyczne nie uderzały jeszcze bardziej w na budżety gospodarstw domowych konsumentów, z których wiele jest poważnie dotkniętych pandemią COVID-19. Obywatele i małe przedsiębiorstwa nie powinni ponosić kosztów ambitnych pakietów strategicznych.

12. Podkreśla zarazem, że wiele regionów europejskich ogłosiło kryzys klimatyczny, jeszcze zanim uczynił to Parlament Europejski, i że wprowadziły one już własne ambitne przepisy dotyczące klimatu. W związku z tym uważa, że ich wiedza fachowa powinna być lepiej uwzględniana w globalnej dyplomacji klimatycznej.

13. Wzywa do szybszego dostosowania i realizacji misji „Przystosowanie się do zmiany klimatu” oraz „Miasta neutralne dla klimatu”, a także innych misji powiązanych, np. tych dotyczących stanu gleby, zdrowia i oceanów, gdy tylko zostaną one zatwierdzone. Wzywa władze lokalne i regionalne do przygotowania własnych strategii przystosowania się do zmiany klimatu i jej łagodzenia w celu zwiększenia ochrony i odporności społeczności lokalnych i siedlisk przyrodniczych⁽³⁾.

14. Popierając w pełni ambitne unijne ramy klimatyczne, wzywa do podjęcia konkretnych działań na rzecz realizacji wyznaczonych celów i zarazem zadbania o to, by żaden region ani żaden obywatel nie został pozostawiony w tyle. Przypadkom regionów górniczych, regionów wysokoemisyjnych, regionów słabiej rozwiniętych i wysp należy poświęcić szczególną uwagę i przeznaczyć środki na większe specjalne wsparcie dla nich.

15. Z zadowoleniem przyjmuje rozpoczęcie Konferencji w sprawie przyszłości Europy i apeluje, aby Europejski Zielony Ład był jej głównym tematem, ponieważ zmiana klimatu, sprawiedliwa transformacja i zrównoważony rozwój mają bezpośredni wpływ na gospodarkę, zdrowie publiczne i dobrostan obywateli UE. Uważa, że Europejski Pakt na rzecz Klimatu może odgrywać w tym kontekście kluczową rolę i stać się najlepszą praktyką, możliwą do powielenia na całym świecie.

16. Jest gotów, by wspólnie z Komisją Europejską, Parlamentem Europejskim i innymi odpowiednimi podmiotami zorganizować serię dialogów obywatelskich i dzień tematyczny dotyczący lokalnych działań w dziedzinie klimatu, aby przedstawić wartość dodaną Europejskiego Zielonego Ładu, a także różne inicjatywy lokalne. Jednocześnie ponawia swój apel do członków KR-u o dawanie przykładu i promowanie lokalnych i regionalnych konferencji stron.

17. Wzywa wszystkie strony UNFCCC, by we współpracy z władzami szczebla niższego niż krajowy i podmiotami niepaństwowymi konstruktywnie przyczyniały się do procesu prowadzącego do COP26, między innymi poprzez promowanie lokalnych organów konsultacyjnych, konwencji obywatelskich, lokalnych i regionalnych konferencji stron, a także instytucji półformalnych, takich jak lokalne i regionalne rady i parlamenty młodzieży.

⁽²⁾ 15. posiedzenie Konferencji Stron Konwencji o różnorodności biologicznej.

⁽³⁾ COR-2021-01903, opinia „Budując Europę odporną na zmianę klimatu – nowa Strategia UE w zakresie przystosowania do zmiany klimatu”.

18. Podkreśla znaczenie badań i gromadzenia danych na temat przewidywanych różnic klimatycznych w różnych regionach, a także znaczenie modelowania klimatu i ocen oddziaływania na klimat w celu opracowania opartej na dowodach polityki klimatycznej, która będzie także respektowała zasadę neutralności technologicznej. Uważa, że konieczne jest wzmocnienie współpracy międzyregionalnej w celu wspierania i ochrony najsłabszych regionów i grup obywateli.

19. Popiera rozwój lokalnych platform naukowych w dziedzinie zmiany klimatu (istniejących już w różnych regionach i pełniących rolę „lokalnego IPCC”) i ich włączenie do sieci wymiany informacji, tak aby zachęcać do współpracy z naukowcami i wspierać podejmowanie decyzji przez członków samorządu lokalnego.

20. Podkreśla, że pomimo ambitnych działań podejmowanych przez liczne miasta i regiony wiele z nich nadal nie zna obecnego i przeszłego poziomu emisji gazów cieplarnianych ani nie dysponuje analizą narażenia na skutki zmiany klimatu, co utrudnia im ilościowe określenie i porównanie ich wysiłków. Wzywa Komisję Europejską, aby w szczególności poprzez pełne wykorzystanie lokalnych i regionalnych agencji energetycznych, Wspólnego Centrum Badawczego (JRC) i Europejskiej Agencji Energetycznej (EEA) oraz w koordynacji z krajowymi służbami odpowiedzialnymi za opracowanie krajowych wykazów gazów cieplarnianych wspierała władze lokalne i regionalne w ich ocenie i sprawozdawczości w zakresie emisji, w analizowaniu głównych skutków zmian klimatu na ich obszarze, w opracowywaniu planów działania w dziedzinie klimatu i przyjmowaniu zobowiązań na poziomie lokalnym i regionalnym, np. poprzez przyłączanie się do Porozumienia Burmistrzów, oraz uznała ich wysiłki poprzez udostępnienie funduszy europejskich.

21. Z zadowoleniem przyjmuje prace UNFCCC w zakresie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych jako warunek wstępny skutecznej ochrony klimatu. Uważa, że ambitne cele i środki w zakresie ekspansji, a także zakrojone na szeroką skalę i zdecentralizowane planowanie infrastruktury są niezbędne do wdrożenia energii ze źródeł odnawialnych na dużą skalę w najbliższej przyszłości.

22. Zwraca się do Komisji Europejskiej o współpracę z KR-em w celu zbadania, w jaki sposób regionalne plany działania na rzecz klimatu mogłyby stanowić wkłady ustalane na szczeblu regionalnym i lokalnym (RLDC) i zapewnić lokalny wkład w realizację porozumienia paryskiego oraz zostać oficjalnie uznane za uzupełnienie wkładów ustalonych na szczeblu krajowym, przy czym należy zadbać zwłaszcza o to, by nie doszło do ich podwójnego liczenia. Przede wszystkim RLDC powinny stać się integralną częścią krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu poprzez przegląd rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

23. W tym kontekście popiera wspólne ramy sprawozdawczości Światowego Porozumienia Burmistrzów jako krok w kierunku porównywalności działań lokalnych i regionalnych; zwraca się do Komisji Europejskiej o dalsze wspieranie i rozszerzanie inicjatyw takich jak Porozumienie Burmistrzów w sprawie Klimatu i Energii, zarówno w UE, jak i poza nią.

24. Uważa, że lokalne wdrażanie działań w dziedzinie klimatu musi zostać uzupełnione i wzbogacone poprzez wymianę informacji, partnerskie uczenie się oraz uwzględnienie różnorodności terytoriów. Sieci i sojusze podmiotów lokalnych i regionalnych mają ogromne znaczenie dla poszerzania wiedzy na szczeblu regionalnym, krajowym i globalnym.

25. Będzie nadal zacieśniać współpracę ze światowymi, europejskimi i krajowymi stowarzyszeniami władz lokalnych i regionalnych, ze społecznościami zainteresowanych stron z regionów i miast, z parlamentami krajowymi oraz z innymi podmiotami.

26. Docenia współpracę międzyinstytucjonalną i zwiększoną synergię z partnerami takimi jak: parlamenty regionalne – za pośrednictwem Konferencji Regionalnych Zgromadzeń Ustawodawczych Europy (CALRE), inicjatywa RLEG podjęta przez grupę regionów posiadających kompetencje ustawodawcze, sieć RegHub i sieć Sojuszu na rzecz Spójności, kampania KR-u na rzecz Europejskiego Zielonego Ładu, młodzi demokratycznie wybrani politycy – za pośrednictwem własnego specjalnego programu, politycy szczebla regionalnego i lokalnego odpowiedzialni za Centra Informacyjne Europe Direct oraz projekt pilotażowy „Budowanie Europy z lokalnymi podmiotami” (BELE).

27. Podkreśla rolę finansowania w realizacji celów klimatycznych i przystosowaniu do zmian klimatu oraz potrzebę współpracy samorządów lokalnych z sektorem prywatnym i instytucjami finansowymi z myślą o uruchomieniu zrównoważonych inwestycji zgodnie z celem zerowych emisji, zerowego poziomu zanieczyszczenia, ambicji dotyczących zminimalizowania odpadów i przystosowania do zmian klimatu. Ponawia swój apel o bezpośredni dostęp władz lokalnych i regionalnych do funduszy UE na projekty związane z Zielonym Ładem. Proponuje stworzenie przez Komisję Europejską programu innowacji w dziedzinie klimatu przeznaczonego dla samorządów lokalnych.

28. Uważa globalną urbanizację za kluczowy sektor dla działań i finansowania w dziedzinie klimatu⁽⁴⁾. W świetle rosnącej urbanizacji zauważa zasadniczą rolę, jaką miasta odgrywają na drodze do neutralności klimatycznej jako tereny testowe innowacji i nowych podejść do łagodzenia zmiany klimatu i dostosowywania się do niej, zwłaszcza w dziedzinie planowania przestrzennego, mobilności zgodnej z zasadami zrównoważonego rozwoju, przystępnych cenowo mieszkań i energooszczędnych budynków. Ponawia swoje poparcie dla inicjatyw mających na celu prezentowanie najlepszych praktyk i transfer wiedzy, takich jak misja „Horizon Neutral Cities”, partnerstwa w ramach agendy miejskiej itp.

29. Uważa, że europejskie ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) i inne struktury transgraniczne odgrywają ważną rolę w ułatwianiu i promowaniu współpracy transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu i łagodzenia jej skutków.

30. Z zadowoleniem przyjmuje prace UNFCCC nad powiązaniem polityki równości płci z polityką przeciwdziałania zmianie klimatu⁽⁵⁾ i wzywa Komisję Europejską do działania w tym samym kierunku. Wzywa podmioty globalne i europejskie do inwestowania w analizę dotyczącą płci i dane segregowane według kryterium płci, aby w pełni zrozumieć wpływ zmiany klimatu na wszystkie słabsze grupy społeczne, wdrożyć techniki sporządzania budżetu z uwzględnieniem aspektu płci oraz zapewnić równy dostęp do reprezentacji w kształtowaniu polityki dla wszystkich płci i wszystkich szczebli. W związku z tym popiera apel o zwiększenie równowagi płci w delegacjach krajowych i unijnych na COP.

31. Ponawia swój apel o lepsze odzwierciedlenie kwestii związanych ze środowiskiem i zmianą klimatu w stosunkach zewnętrznych UE, a zwłaszcza w jej polityce handlowej. Podkreśla ponadto znaczenie partnerskiej wymiany doświadczeń w ramach platform współpracy terytorialnej, takich jak ARLEM i CORLEAP, a także w ramach partnerstw między miastami. Zmiana klimatu powinna pozostać strategicznym priorytetem dyplomatycznym UE, aby wspierać państwa trzecie w przyjmowaniu i wdrażaniu ambitnych strategii politycznych na rzecz osiągnięcia neutralności klimatycznej i realizacji celu porozumienia paryskiego.

32. Uważa, że zgodny z zasadami WTO mechanizm dostosowania emisji dwutlenku węgla na granicach mógłby wspomóc przejście na neutralność klimatyczną na całym świecie i dostrzega wyraźną rolę władz lokalnych i regionalnych w przyczynianiu się do tego procesu poprzez dyplomację klimatyczną na szczeblu niższym niż krajowy.

33. W pełni popiera kluczowe działania, jakie rządy krajowe i instytucje finansowe powinny podjąć jako warunek wstępny lokalnych działań w dziedzinie klimatu, jak określono w dokumencie *Human Settlements Climate Action Pathway* [„Ludzkie osiedla – plan działań na rzecz klimatu”]⁽⁶⁾.

34. Zobowiązuje swego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Komisji Europejskiej, Parlamentowi Europejskiemu, słoweńskiej prezydencji w Radzie UE oraz przewodniczącemu Rady Europejskiej.

Bruksela, dnia 13 października 2021 r.

Apostolos TZITZIKOSTAS

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

⁽⁴⁾ Zarówno miejskie systemy CDM/handlu emisjami (art. 6 ust. 4 dotyczący mechanizmów rynkowych), jak i zrównoważony, zintegrowany rozwój obszarów miejskich i rozwój terytorialny (art. 6 ust. 8 dotyczący mechanizmów nierynkowych). Art. 6 porozumienia paryskiego.

⁽⁵⁾ <https://unfccc.int/gender>

⁽⁶⁾ Partnerstwo z Marrakeszu na rzecz globalnych działań w dziedzinie klimatu, 2021.